

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Liikuntaharrastukset järjestykseen!

Alle 29-vuotiaiden lasten ja nuorten liikuntaharrastusmahdollisuuksien kartoittaminen Paimiossa

Maija Koski

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

11 / 2017

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Maija Koski	Sivumäärä 25 ja 9 liitesivua
Työn nimi Liikuntaharrastukset järjestykseen! Alle 29-vuotiaiden lasten ja nuorten liikuntaharrastusmahdollisuuksien kartoittaminen Paimiossa	
Ohjaava(t) opettaja(t) Hanna Kiuru	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Paimion kaupunki, Mia Lemberg	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyössä oli kaksi tavoitetta: kartoittaa jo olemassa olevaa liikuntaharrastustoimintaa Paimion kaupungissa sekä selvittää, millaiselle harrastusmahdollisuuksien tietopakettille olisi tarvetta. Kehittämistehtävänä oli tarkoitus tehdä suunnitelma siitä, millaisen tietopaketin kaupunki voisi kasata.</p> <p>Tämän opinnäytetyön tilaajana oli Paimion kaupungin nuoriso- ja liikuntapalvelut. Paimion kaupunki sai vuonna 2016 Kokoomuksen valtuustoryhmältä valtuustoaloitteen Harrastustakuusta. Harrastustakuun tavoitteena oli taata jokaiselle lapselle vähintään yksi harrastus. Aloitteessa esitettiin koottavaksi harrastevalikko kaupunkilaisten käyttöön.</p> <p>Opinnäytetyön tuotos on tulevaisuudessa hyvä työkalu mm. nuorisotyöntekijöille, koulun oppilashuollon työntekijöille sekä Uuden harrastuksen löytäminen lapselle tai nuorelle valikon avulla on helppoa. Harrastevalikosta tehtyä suunnitelmaa voidaan soveltaa muihin kaupunkeihin tai kuntiin tarvittaessa.</p> <p>Tähän opinnäytetyöhön käytettiin kahta eri kehittämistyön menetelmää; benchmarkingia ja teemahaastattelua. Benchmarking tehtiin samankaltaisiin tuotoksiin kolmessa eri suomalaisessa kaupungissa tai kunnassa. Teemahaastattelut tehtiin syksyllä 2017. Haastatteluihin osallistui kolme erilaista liikuntaseuratoimijaa Paimiosta. Aineistonkeruu aloitettiin benchmarkingilla, jonka jälkeen siirryttiin tekemään teemahaastatteluita.</p> <p>Kehittämistyön tuloksista voi huomata, että harrastevalikolle olisi käyttöä Paimion kaupungissa. Harrastevalikko toteutetaan, kun se tulee kaupungille ajankohtaiseksi. Harrastevalikossa tieto oli jäsennelty siten, että sieltä olisi helppo löytää lapsen tai nuoren iän perusteella sopiva harrastus.</p>	
Asiasanat liikuntaharrastus, lapset, nuoret, syrjäytyminen, hyvinvointi	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Civic Activities and Youth Work, Bachelor's Degree

ABSTRACT

Author Maija Koski	Number of Pages 25 and 9 attached
Title Mapping the possibilities for physical spare-time activities in the City of Paimio for children aged under 29	
Supervisor(s) Hanna Kiuru	
Subscriber and/or Mentor The City of Paimio, Mia Lemberg	
Abstract <p>The purpose of this thesis was to gather information about physical spare-time activities offered in the City of Paimio. Another main goal was to determine what kind of an information package the City of Paimio should offer about these activities. The City of Paimio, sport and youth services is the subscriber of this thesis.</p> <p>The theoretical section of the thesis discusses children's partaking in physical spare-time activities, a motion initiated by the Council's Coalition Party group received by the City of Paimio to guarantee at least one hobby for all children, social exclusion, preventive work and physical, mental and social ability to function.</p> <p>The data were collected with two different methods of development work, benchmarking and semi-structured interview. The data were analyzed using thematization. The themes were children's partaking in physical spare-time activities and common availability of spare-time activities for children.</p> <p>The objects of benchmarking were three different spare-time activity guides drafted by three municipalities in Finland. Semi-structured interviews were carried out for three sport clubs in Paimio in the autumn 2017. The sport clubs represented baseball, volleyball and badminton, and football.</p> <p>The results of this development work indicate that the costs of children's spare-time activities are increasing. The results also indicate that there is a need for organizing the information on spare-time activities in Paimio and to draft an information package. The semi-structured interviews emphasized a need for the sport clubs and the city to cooperate and create opportunities for spare-time activities together.</p> <p>Further development work is needed to determine what kind of spare-time activities children would desire and what kind of collaboration could be established between sport clubs and the City of Paimio.</p>	
Keywords physical exercise, children, youths, social exclusion, well-being	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT

1 JOHDANTO	
2 CASE: PAIMION KAUPUNGIN NUORISO- JA LIIKUNTAPALVELUT	7
3 TIETOPERUSTA	9
3.1 Käsitteet	9
3.2 Liikunnan harrastamisen tärkeys yhteiskunnan näkökulmasta	11
4 KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT	13
4.1 Benchmarking	13
4.2 Teemahaastattelu	14
4.3 Menetelmien sopivuus kehittämistehtävään ja analysointitapa	15
5 TULOKSET JA ANALYSOINTI	16
5.1 Lasten ja nuorten liikunnan harrastaminen	16
5.2 Liikuntaharrastusten yleinen saavutettavuus lasten ja nuorten kannalta	17
6 HARRASTEVALIKON SUUNNITELMAN ESITTELY	19
6.1 Havainnollistettu harrastevalikko	19
6.2 Suunnitelman toimivuus käyttäjien kannalta	20
7 LOPUKSI	22
LÄHTEET	24
LIITTEET	26

1 JOHDANTO

Kunnan velvollisuus on järjestää liikuntapalveluja, sekä tukea seuratoimintaa ja rakentaa liikuntapaikkoja. Kunnan tulee myös järjestää kohderyhmät huomioon ottaen terveyttä edistävää liikuntaa (Liikuntalaki 390/2015, 5 §.) Kunnat avustavat myös yhdistyksiä ja seuroja, jotka tarjoavat harrastusmahdollisuuksia lapsille ja nuorille (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 21).

Kokoomus teki vuonna 2016 valtuustoaloitteen, joka kuului: Harrastustakuu – jokaiselle lapselle vähintään yksi harrastus. Aloite syntyi, kun kokoomuksen puheenjohtaja Orpo otti lapsiperheiden hyvinvoinnin esille (Kokoomus 2016.) Harrastustakuun tavoitteena on löytää lapsille ja nuorille vähintään yksi mielekäs harrastus. Tarve kehittämistyölle syntyi, kun valtuustoryhmä esitti koottavaksi harrastevalikon Paimioon.

Opinnäytetyöni tilaajana on Paimion kaupungin nuoriso- ja liikuntapalvelut. Tilaajalla ei ole jäseneltyä tietoa kaupungissa olevista liikuntaharrastusmahdollisuuksista, ja siksi he tarvitsevat tämän opinnäytetyön. Opinnäytetyön tavoitteina on kartoittaa liikuntaharrastusmahdollisuuksia ja jäsenellä tieto käyttäjäystävälliseen tapaan.

Tarkoitukseni on saada selville, miten lasten harrastamista voidaan tukea, sekä millainen jäsenelty tieto on tarpeellista harrastevalikon kannalta. Miten luoda toimiva valikko harrastusmahdollisuuksista siten, että se palvelee sekä käyttäjää, että kaupunkia? Millaista tietoa sen tulisi sisältää?

Kokoomuksen valtuustoryhmä esitti aloitteessaan, että Paimiossa tehdään selvitys kansalaistoiminnan, urheilun, kulttuurin, vapaan sivistystyön ja omaehtoisin toiminnan mahdollisuuksista, tiloista, tarjoajista, tapahtumista ja tuista. Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta on tehnyt selvityksen kaupungin tarjoamista mahdollisuuksista. Se kattaa liikunta- ja nuorisopalveluiden tarjoamat mahdollisuudet, tilat ja tapahtumat sekä kaupungin tuet harrastustoimintaan (Liite 1).

Opinnäytetyöni tuottaa tilaajalle suunnitelman siitä, millaiselle harrastevalikolle on käyttöä sekä millaista tietoa harrastusmahdollisuuksista sen tulee sisältää. Harrastevalikon suunnittelussa kiinnitän eniten huomiota käyttäjäystävälliseen tuotokseen. Harrastevalikko tulee kaupunkilaisten, seuratoimijoiden ja kaupungin työntekijöiden käyttöön. Suunnitelmasta käy myös ilmi, millaisessa muodossa se kannattaa toteuttaa ja miten sitä voitaisiin ylläpitää.

Kehittämistyössä käytän menetelminä teemahaastattelua sekä benchmarkingia. Haastattelen kolmea liikuntaseuratoimijaa Paimiossa. Benchmarkingin toteutan havainnoimalla muiden kaupunkien ja kuntien harrastusoppaita. Teemahaastattelulla saan tietoa suoraan seuratoimijoilta siitä, millaista tietoa valikon kannattaa sisältää. Rajaan haastateltavat seuratoimijoihin siksi, että haluan tietää, mitä he ovat valikon toteuttamisesta mieltä ja millaista tietoa he toivoisivat sen sisältävän. Benchmarkingilla löydän tietoa siitä, millaisessa muodossa harrastevalikko kannattaa toteuttaa. Kyseisillä menetelmillä saatava tieto ja tulokset sopivat kehittämistehtäväni tavoitteisiin.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on saada tietoa liikuntaharrastusmahdollisuuksista ja siitä, miten niistä saatu tieto tulisi jäsenellä kaupunkilaisten, seuratoimijoiden ja kaupungin työntekijöiden käyttöön. Tavoitteenani on tehdä suunnitelma tulevaisuudessa toteutettavasta harrastevalikosta, johon tulee tiedot kaupungissa tarjottavista harrastusmahdollisuuksista. Esittelen ensin opinnäytetyöni tilaajan. Sen jälkeen kerron tietoperustani, joka sisältää syrjäytymisen, ehkäisevän työn, liikunnan harrastamisen, valtuustoaloitteen sekä fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn käsitteet. Seuraavana ovat kehittämistyön menetelmät, joilla keräsin aineistoa. Benchmarkingilla sain tietoa siitä, millaisia harrastusoppaita ja valikoita on toteutettu muualla Suomessa. Teemahaastatteluilla halusin selvittää, mitä seuratoimijat ovat mieltä harrastevalikosta, lasten ja nuorten harrastamisesta sekä sen, millaista tietoa harrastevalikon tulisi sisältää. Aineistonkeruun jälkeen analysoin niiden tulokset teemoittain. Näiden avulla sain ideat harrastevalikon suunnittelua varten.

2 CASE: PAIMION KAUPUNGIN NUORISO- JA LIIKUNTAPALVELUT

Paimion kaupunki sijaitsee Varsinais-Suomessa, ja se on saanut kaupunkistatuksen vuonna 1997 (Paimion kaupunki 2017). Vaikka Paimio on nuori kaupunki, siellä on hyvät pienen kaupungin palvelut. Paimion kaupungin nuoriso- ja liikuntapalveluissa työskentelee erityisnuorisotyöntekijä, pajaohjaaja, etsivä nuorisotyöntekijä, nuoriso-ohjaaja, liikunnanohjaaja, erityisliikunnanohjaaja sekä nuorisotalolla tuntityöntekijä.

Paimion kaupungin liikunta- ja nuorisopalvelut tarjoavat monipuolisesti toimintaa eri-ikäisille lapsille ja nuorille. Liikunta- ja nuorisopalvelut järjestävät myös erilaisia retkiä ja leirejä, jotka ovat kuitenkin maksullisia (Paimion kaupunki 2017.) Paimion kaupungissa on käytössä myös Mihi.fi –palvelu, joka tarjoaa matalan kynnyksen liikuntavuoroja 13-19-vuotiaille 11 kunnassa maksuttomasti (Turun kaupunki 2016). 9-18-vuotiaille on tarjolla seutukunnallinen nuorisokortti, jolla pääsee maksuttomasti uimaan ja kuntosalille Uimahalli Solinassa (Paimion kaupunki 2017). CultureMove-kortti on tarkoitettu 18–29-vuotiaille sosiaalista vahvistamista tarvitseville nuorille, jolla saa joko yhden maksuttoman kurssin Paimion opistosta tai Uimahalli Solinan ja sen yhteydessä olevan kuntosalin rajattoman käytön. (Liite 1.)

Paimion kaupungin sivistys- ja vapaa-aikalautakunta on saanut Kokoomukselta valtuustoaloitteen: Paimioon harrastustakuu – jokaiselle lapselle vähintään yksi harrastus. Lasten ja nuorten harrastaminen parantaa oppimista, kehittää sosiaalisia taitoja sekä tuo mielekästä tekemistä vapaa-aikaan. Jokaisella lapsella on oikeus harrastukseen (Kokoomuksen valtuustoryhmä 2016.)

Kehittämistyö tarvitaan, koska tällä hetkellä ei ole jäseneltyä tietoa kaupunkilaisille liikuntaharrastusmahdollisuuksista. Idea tietopaketin kasaamisesta tuli valtuustoaloitteesta, jossa ehdotettiin koottavaksi harrastevalikkoa. Harrastevalikko auttaa lasten ja nuorten vanhempia löytämään tarjottuja harrastusmahdollisuuksia omille lapsille.

Tavoitteenani on kartoittaa jo olemassa olevaa liikuntaharrastustoimintaa Paimiossa. Sovimme tilaajan kanssa että teen kartoitusta vain liikuntaharrastusten puolesta,

vaikka valtuustoaloitteessa oli mainittu muitakin harrastusmuotoja. Päädyimme liikuntaharrastukseen siksi, että kaikkien harrastusmahdollisuuksien kartoittamiseen olisi kulunut paljon aikaa ja resursseja, koska tarjontaa on paljon. Toinen tärkeä tavoitteeni on suunnitella alustava malli tietopakelisti, josta tulee tulevaisuudessa harrastevalikko kaupunkilaisten käyttöön. Harrastevalikosta tulee ilmi lasten ja nuorten liikuntaharrastusmahdollisuudet ikäryhmittäin. Harrastevalikko julkaistaan Paimion kaupungin verkkosivuilla kun se tulee kaupungille ajankohtaiseksi riippuen aika- ja raharesursseista.

3 TIETOPERUSTA

Tietoperustassa käsittelen lasten ja nuorten liikuntaharrastustoimintaa sekä siihen liittyviä käsitteitä. Käsitteitä ovat mm. liikunnan harrastaminen, ehkäisevä työ, psyykinen, fyysinen ja sosiaalinen toimintakyky, valtuustoaloite ja syrjäytyminen, joilla on merkitystä opinnäytetyöni tulosten ymmärtämisen kannalta. Toisessa alaluvussa kerroon lasten ja nuorten liikunnan harrastamisen ajankohtaisuudesta sekä sen merkityksestä yhteiskunnan näkökulmasta.

3.1 Käsitteet

Valtuustoaloite

Valtuustoaloite on yhden tai useamman valtuutetun tekemä aloite valtuustossa (Kuntasanasto 2013). Tässä tapauksessa puhutaan Kokoomuksen valtuustoryhmän tekemästä valtuustoaloitteesta ”Paimioon harrastustakuu – jokaiselle lapselle vähintään yksi harrastus”. Kyseinen valtuustoaloite ehdotti kasattavaksi harrastevalikkoa, josta tulee ilmi kaupungissa tarjottavat harrastusmahdollisuudet.

Liikunnan harrastaminen

Lasten ja nuorten liikunnan harrastaminen kehittää tuki- ja liikuntaelimistöä, kehittää liikuntataitoja, luomaan ja kehittämään sosiaalisia suhteita ja oppimaan vuorovaikutustaitoja (UKK-instituutti 2014). Aalto-Nevalaisen (2016) mukaan liikunnan harrastamisen kustannukset ovat lasten ja nuorten liikunnan harrastamista vaarantavaa. Myllyniemen ja Bergin (2013, 74) tekemästä nuorten vapaa-aikatutkimuksesta käy ilmi, että liikunta tuo kolmelle neljästä liikuntaa harrastavalle lapselle ja nuorelle iloa.

Ehkäisevä työ

Ehkäisevä työ on sitä, että joku yrittää ehkäistä joitain asioita tapahtumasta. Se on toimintatapa, jolla pystytään havainnoimaan ja puuttumaan aikaisin asioihin, jotka saattavat olla vaarallisia ihmisen hyvinvoinnille (Lastensuojelun keskusliitto 2016.) Pia

Lundbom (2014) esittää, että ehkäisevä työ on osallistumismahdollisuuksien ja tasa-vertaisuuden lisäämistä.

Syrjäytyminen

Syrjäytyminen on yleisesti jonkin ulkopuolelle jäämistä. Se aiheutuu yleisesti huono-osaisuudesta ja sen kasaantumisesta. Siinä voi olla kysymys mm. taloudellisesta, sosiaalisesta, sukupuolisesta tai uskonnollisesta syrjäytymisestä. Syrjäytymisen käsitteeseen liittyy kolme asiaa, köyhyys, kyvyttömyys ja eristyminen (Taskinen 2001.) Tämän opinnäytetyön kannalta tärkeää on lasten ja nuorten syrjäytyminen. Taskinen (mt.) kuitenkin esittää, ettei lapsista ja nuorista puhuttaisi syrjäytyneinä, vaan syrjäytymisvaarassa olevina, koska em. kolme asiaa harvoin pätevät suoraan lapsiin. Raunio (2006, 10) taas kertoo, että yhteiskunnallisesta näkökulmasta syrjäytyminen tarkoittaa lähinnä työstä syrjäytymistä.

Fyysinen toimintakyky

Fyysinen toimintakyky kuvastaa kykyä liikkua ja liikuttaa. Fyysiselle toimintakyvyllä oleellisia ominaisuuksia ovat mm. kestävyyskunto, lihaskunto sekä keskushermoston toiminta (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2015.) Fyysinen toimintakyky on selkeästi määriteltyä ja omalta osin helposti mitattavissa (Kannasoja 2013, 26).

Psyykinen toimintakyky

Psyykinen toimintakyky tarkoittaa elämänhallintaa, tunteita, ajattelua ja mielenterveyttä. Siihen kuuluu myös persoonallisuus, kyky tehdä päätöksiä ja käsitellä tietoa (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2015.) Psyykkistä toimintakykyä voi ylläpitää mm. harrastamisella (Autismi – ja aspergerliitto 2017).

Sosiaalinen toimintakyky

Sosiaalinen toimintakyky tarkoittaa vuorovaikutusta sekä ihmistä yksilöllisenä toimijana. Se ilmenee erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2015.) Metsävainion (2013, 22) mukaan sosiaalinen toimintakyky liittyy kanssakäymiseen ja vuorovaikutukseen toisten ihmisten kanssa, osallisuuteen yhteiskunnassa sekä yhteenkuuluvuuden tunteeseen.

3.2 Liikunnan harrastamisen tärkeys yhteiskunnan näkökulmasta

Aalto-Nevalaisen (2016) mukaan liikunnan harrastamisen kustannukset ovat lasten ja nuorten liikunnan harrastamista vaarantavaa. Tähän samaan asiaan liittyy valtuustoaloite, joka on pohjana tälle opinnäytetyölle. Koska liikuntaharrastusten kustannukset nousevat, ei kaikilla lapsilla ja nuorilla ole mahdollisuutta harrastaa haluamaansa liikuntaa. Kuten valtuustoaloitteesta (Liite 1) käy ilmi, Paimion kaupunginhallitus on perustanut valtuuston 100-vuotisjuhlarahaston vähävaraisten lasten harrastamisen tukemiseksi. (Liite 2)

Myllyniemen ja Bergin (2013, 74) tekemästä nuorten vapaa-aikatutkimuksesta käy ilmi, että liikunta tuo kolmelle neljästä liikuntaa harrastavalle lapselle ja nuorelle iloa. Paimiossa on paljon eri liikuntalajeja edustettuna seuratoimijoiden kautta. Liikuntaseurojen tulisi tarjota lapsille ja nuorille erilaisia tapoja harrastamiseen. Kilpaharrastamisen rinnalle tulisi olla löyhempää matalan kynnyksen harrastustoimintaa (Aalto-Nevalainen 2016.)

Myös Allianssi ry on ottanut kantaa valtuustoaloitteen harrastustakuuseen. Nuorisoyhdistykset vaativat kuntia ottamaan harrastustakuun käyttöön. Allianssin mukaan jääminen harrastusten ulkopuolelle varallisuussyistä kasvattaa nuorten hyvinvointieroja (Allianssi 2016.)

Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen nimitti keväällä 2017 työryhmän selvittämään keinoja, joilla pystyttäisiin takaamaan jokaiselle lapselle ja nuorelle harrastus. Sittemmin työryhmä on esittänyt hyviä käytänteitä ympäri Suomea. Työryhmä myös kiinnitti erityistä huomiota vähävaraisten lasten ja nuorten harrastusten tukemiseen. Työryhmä on koonnut 10 kohdan listan, joilla mahdollistetaan kaikille mielekäs harrastus (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017.)

Edellä mainittujen perusteella Kokoomuksen valtuustoaloite on tarttunut asiaan, joka on hyvin ajankohtainen. Etenkin harrastamisen kustannusten noustessa kaupunkien ja kuntien rooli harrastusmahdollisuuksien järjestämisessä kasvaa. Harrastustakuun

toteutumiselle pitäisi mielestäni olla jokin suunnitelma siitä, miten sitä aiotaan seurata. Toteutumisen seuranta varmistaisi mielestäni sen, että harrastustakuuseen todella panostetaan jotta se toteutuisi.

4 KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT

Tässä opinnäytetyössä käytin aineistonkeruumenetelminä benchmarkingia ja teema-haastattelua. Aloitin aineistonkeruun benchmarkingilla, jonka jälkeen jatkoin tekemällä teemahaastattelut. Valitsin benchmarkingin, koska halusin selvittää, millaisia oppaita muualla on toteutettu. Valitsin teemahaastattelun siksi, että halusin tulkita seuratoimijoiden vastauksia ja antaa heidän kertoa mahdollisimman yksityiskohtaisesti omin sanoin heidän ajatuksiaan. Samalla pystyin esittämään heti tarkentavia kysymyksiä haastateltaville. Alaluvuissa käsittelen menetelmiä sekä kerron niiden toteuttamisesta. Menetelmillä oli tarkoitus selvittää, millaiselle harrastevalikolle tulevaisuudessa on käyttöä.

4.1 Benchmarking

Benchmarking eli vertaiskehittäminen tarkoittaa sitä, että arvioidaan tai verrataan omaa toimintaa toiseen samankaltaiseen asiaan tai toimintaan (Itä-Suomen yliopisto 2017). Benchmarkingin hyviä puolia ovat vertaileminen ja hyvien käytäntöjen löytäminen. Opinnäytetyössäni käytin benchmarkingia harrastevalikon ideoimista varten.

Etsin tietoa muista samankaltaisista oppaista ja valikoista. Suunnittelin benchmarkingin havainnointikohteet etukäteen. Benchmarking-kohteissa aioin kiinnittää huomiota siihen, millaisessa muodossa opas tai valikko on, eli sähköinen vai paperiversio. Halusin myös tietää, miten harrastusmahdollisuudet oli jaoteltu oppaaseen sekä sen, oliko oppaassa oleva tieto olennaista. Tärkein havainnointikohteeni oli se, miten helppo esim. vanhemman oli valikkoa käyttää.

Valitsin benchmarking-kohteiksi Sauvon kunnan verkkosivuilla olevan harrastevalikon, Kankaanpään kaupungin harrasteoppaan sekä Nokian kaupungin harrastusoppaan. Oppaat valikoituvat sen perusteella, että ne olivat toteutukseltaan hyvin erilaisia. Sauvon kunta on toteuttanut harrastevalikkonsa tämänkin opinnäytetyön pohjana olevan valtuustoaloitteen johdosta, joten se oli sopiva vaihtoehto. Sauvon harrastevalikko oli

myös mainittu Kokoomuksen valtuustoaloitteessa, joten se tuntui järkevältä vaihtoehdolta. Kankaanpään kaupungilla harrasteopas on ollut jo pidempään käytössä, joten se on varmasti ollut toimiva. Kankaanpään kaupunki on Paimion kanssa melko samankokoinen, joten se tuntui hyvältä vertailuvaihtoehdolta. Nokian kaupungin harrasteopas on hyvin laaja, ja se oli mielestäni hyvin toteutettu. Nokian kaupunki on isompi kuin Paimio, joten halusin tietää, miten siellä harrasteopas oli toteutettu. Valitsin benchmarkingiin em. kohteet, jotta pystyin vertaamaan niitä sekä saamaan kehitysideoita suunnittelemaani harrastevalikkoon.

4.2 Teemahaastattelu

Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelu, joka sopii sellaisiin haastattelutilanteisiin, jossa aiheesta tiedetään vähän (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2017). Teemahaastattelussa esitetään avoimia kysymyksiä, jolloin haastattelu on keskustelunomainen (Routio 2007). Teemahaastattelun hyviä puolia ovat keskustelunomaisuus ja se, että pystyin esittämään tarkentavia kysymyksiä haastateltavan vastauksiin liittyen. Haittapuoleksi ajattelin sen, että rajatuista aiheista saattaa eksyä sellaiselle aihealueelle, joiden vastauksilla ei ole merkitystä työn tulosten kannalta.

Aloitin teemahaastattelun suunnitteleamalla, millaista tietoa haluan sillä saada. Halusin tietää, millaista liikunnan harrastaminen on Paimiossa ja millainen harrastevalikko palvelisi kaupunkilaisia, seuratoimijoita sekä kaupungin työntekijöitä parhaiten. Sen jälkeen suunnittelin kysymykset. Teemahaastattelun avoimet kysymykset liittyivät liikuntaharrastustoimintaan, harrastamisen kustannuksiin sekä harrastajiin (Liite 3).

Teemahaastatteluun osallistui kolme eri liikuntaharrastustoimijaa Paimiossa. Koin, että parhaan tiedon harrastevalikon kokoamista varten saan siihen suoraan liittyviltä toimijoilta, joten rajasin haastateltavat heihin. Lähetin toimijoille sähköpostia, jossa kerroin opinnäytetyöstä jota olen tekemässä ja pyyntöni saada haastattelu heidän toimintaansa liittyen. Sain vastauksen kolmelta eri seuratoimijalta. Haastateltavat seuratoimijat olivat Paimion Pesis ry:n sihteeri sekä valmentaja Petri Tiittanen, Paimion Yritys

ry:n rahastonhoitaja sekä valmentaja Tiina Kuosmanen sekä Peimari United ry:n hallituksen puheenjohtaja Olli Dahl. Paimion Pesis ry:n lajina on pesäpallo, Paimion Yritys ry:n lajeina on lentopallo ja sulkapallo ja Peimari United ry:n lajina on jalkapallo. Valitsin kolme erilaista seuratoimijaa, jotta sain kattavat tiedot erilaisten seurojen ajatuksista. Kaikki haastattelut kestivät n. puoli tuntia. Teemahaastatteluissa halusin tietoa siitä, miten seuratoimijat toteuttavat lasten ja nuorten liikuntaharrastustoimintaa, mitä he ovat mieltä harrastamisen kustannuksista ja miten he saavat harrastajia.

4.3 Menetelmien sopivuus kehittämistehtävään ja analysointitapa

Menetelmävalinnat olivat mielestäni sopivia kehittämistehtävään nähden. Benchmarkingilla oli tarkoitus löytää tietoja, joita yhdistämällä sain toimivuutta omaan tuotokseeni. Tuotokseen yhdistelin tietoja siitä, millaisessa muodossa valikko kannattaisi toteuttaa ja miten tieto liikuntaharrastusmahdollisuuksista kannattaisi jäsentää. Teemahaastattelun oli tarkoitus selventää, millaiselle tuotokselle on käyttöä kaupunkilaisille, seuratoimijoille sekä kaupungin työntekijöille.

Äänitin ja litteroin teemahaastattelut. Tämän jälkeen luin haastattelut moneen kertaan löytääkseni yhtäläisyyksiä tai vaihtoehtoisesti ääripäitä (Ojasalo, Moilanen ja Ritalahti 2014,110). Löysin enemmän yhtäläisyyksiä, jonka jälkeen teemoitin tulokset kahteen selkeään luokkaan.

Benchmarkingin aloitin suunnittelemalla millaista tietoa havainnoin valituista oppaista ja valikoista. Tehdessäni benchmarkingia oppaisiin kiinnitin erityistä huomiota ennemmin käytön helppouteen eri käyttäjien näkökulmasta kuin ulkoasuun. Koska tarkoituksenani on tehdä suunnitelma tulevaisuudessa toteutettavasta valikosta, ei ulkoasulla ole vielä merkitystä tässä vaiheessa.

5 TULOKSET JA ANALYSOINTI

Analysoin tulokset menetelmillä esiin nousseiden teemojen kautta. Teemoja ovat lasten ja nuorten liikunnan harrastaminen sekä liikuntaharrastusten yleinen saavutettavuus lasten ja nuorten kannalta. Lasten ja nuorten liikunnan harrastamisessa on pääaineistona teemahaastattelut ja sivuaineistona benchmarking. Liikuntaharrastusten yleisessä saavutettavuudessa lasten ja nuorten kannalta sekä teemahaastattelu että benchmarking ovat yhtä vahvoja.

5.1 Lasten ja nuorten liikunnan harrastaminen

Kaikki kolme haastateltavaa olivat yhtä mieltä siitä, että liikunnan harrastaminen tuo lapsille ja nuorille iloa, yhteenkuuluvuuden tunnetta ja liikunnan tuoman hyödyn. Oli liikuntaharrastus sitten joukkue- tai yksilöurheilua, oli seurayhteisöllä suurempi merkitys yhteenkuuluvuuden kannalta kuin lajin. Haastateltavien mielestä yhteenkuuluvuuden tunne myös ehkäisee syrjäytymistä. Kun tietoperustassa käsittelin ehkäisevää työtä ja syrjäytymistä, sain haastatteluja tehdessä käsityksen siitä, että seuratoiminta on ehkäisevää työtä lasten ja nuorten kannalta. Kaikki haastateltavat olivat myös sitä mieltä, että liikunnan harrastaminen parantaa lasten ja nuorten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä, jotka esittelin tietoperustassa. Peimari United ry:n Dahl kertoi, että seura panostaa muuhun oheistoimintaan liikunnanharrastamisen lisäksi, jolloin he pyrkivät parantamaan lasten ja nuorten sosiaalisia valmiuksia. Tehdessäni haastatteluja huomasin, että jokainen seuratoimija oli sitä mieltä, että yhteistyötä voisi kehittää kaupungin kanssa. Kaupungilta toivottiin yhteistyötä mm. liikuntapaikkojen saralla.

Benchmarkingia tehdessäni huomasin, että kaikilla valikoilla oli samankaltaisia ominaisuuksia (Taulukko 1). Kun tein benchmarkingia Kankaanpään kaupungin harrasteoppaaseen, huomasin, että sielläkin liikunnan harrastaminen oli oppaassa hyvin esillä. Harrasteoppaassa oli kuvattu kaupungin tarjoamat tilat ja mahdollisuudet liikunnan harrastamiseen sekä listattu liikuntaseuratoimijat. Samoin huomasin, että Kankaan-

pään kaupungin harrasteoppaassa oli esitelty myös muu harrastustoiminta hyvin (Kankaanpään kaupunki 2014). Sauvon kunnan harrastevalikko on kalenterimuodossa (Sauvon kunta 2017.) Kalenteriin ei joko ole päivitetty liikuntaharrastustoimijoiden tietoja, tai niitä ei ole. Kalenterin alle on kuitenkin listattu harrastustoimijat Sauvossa. Mielestäni kalenterimallinen harrastevalikko ei ole toimiva, koska esimerkiksi vanhempien on siitä vaikea löytää lapselleen sopivaa harrastusta. Nokian kaupungin harrastusopas oli mielestäni hyvin toteutettu, ja pidin siitä, että liikuntajärjestöt oli erikseen esitelty (Nokian kaupunki 2016.) Idea on mielestäni toimiva siinä mielessä, että esimerkiksi vanhempi saa hyvän käsityksen seuratoimijasta.

Taulukko 1. Millaisia ominaisuuksia benchmarkatuilla valikoilla on.

	Sähköinen	Helppokäyttöisyys	Olennainen tieto
Kankaanpää	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Nokia	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Sauvo	Kyllä	Ei	Ei

5.2 Liikuntaharrastusten yleinen saavutettavuus lasten ja nuorten kannalta

Haastateltavista kaikki kolme olivat sitä mieltä, että liikuntaharrastusten saavutettavuus on toisaalta parantunut ja toisaalta vaikeutunut. Siinä mielessä parantunut, että nykyaikainen mainonta ja markkinointikanavat mahdollistavat helpon tiedon löytämisen. Kuitenkin kaikki kertoivat, että eniten uusia harrastajia tulee jonkun kaverin mukana joka jo harrastaa. Liikuntaharrastusten saavutettavuus on taas vaikeutunut siksi, että harrastaminen seurojen kautta saattaa olla kallista. Esimerkiksi varusteet ja lisenssimaksut saattavat maksaa paljon.

Paimion kaupunki on perustanut rahaston auttaakseen vähävaraisten lasten ja nuorten harrastamista. Rahastosta haetaan avustusta yksilöllisesti kaupungin erityisnuorisotyöntekijältä. Rahastosta on vuosittain käytettävissä 1200 euroa, ja kukin lapsi voi saada avustusta 200 euroa (Liite 2.).

Benchmarkingia tehdessäni huomasin, että liikunnan harrastaminen on paljon esillä harrasteoppaissa- ja valikoissa. Liikuntaharrastuksia on paljon saatavilla, ja erilaisia liikuntalajeja on paljon edustettuna. Lasten ja nuorten saattaa olla vaikeaa löytää harrastusta, sillä joskus tarjontaa saattaa olla jopa liikaa. Siksi mielestäni tieto tulisi jäsenellä järkevästi siten, että käyttäjän olisi se helppo löytää.

6 HARRASTEVALIKON SUUNNITELMAN ESITTELY

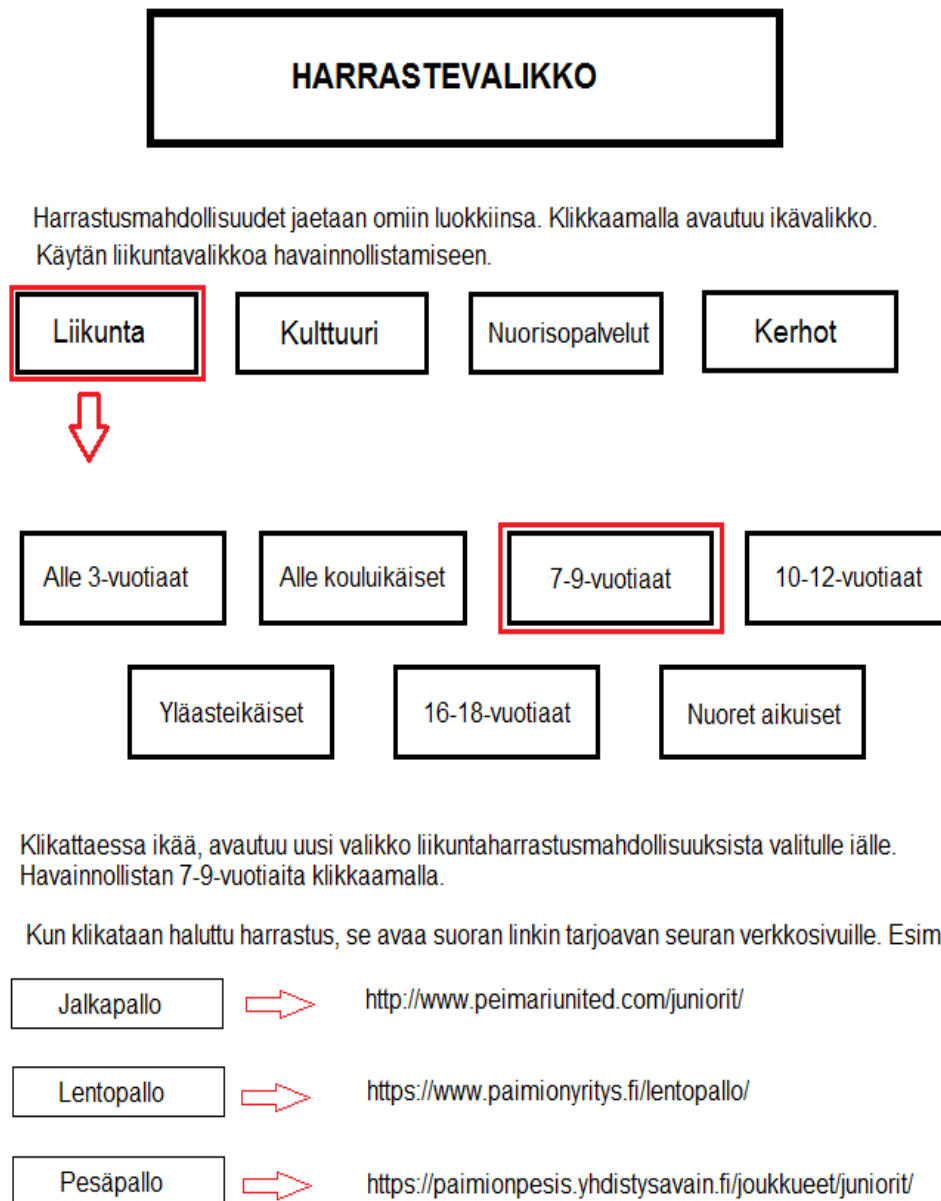
Tässä luvussa esittelen suunnitelmani tulevaisuudessa toteutettavaa harrastevalikkoa varten. Harrastevalikko toteutetaan sähköisenä kun se tulee Paimion kaupungille ajankohtaiseksi. Suunnittelin harrastevalikon liikuntaharrastusmahdollisuuksilla. Ensimmäisessä alaluvussa on havainnollistettu kuva siitä, miten valikko tulee toimimaan. Toisessa alaluvussa arvioin sen toimivuutta ja sitä, miten sitä voitaisiin ylläpitää.

6.1 Havainnollistettu harrastevalikko

Suunnittelin harrastevalikon toteutettavaksi sähköisenä, koska se mielestäni palvelisi tarkoitusta paremmin. Teknistä toteutusta miettiessäni ajattelin, että kaupungin kannattaa konsultoida IT-alan osaajaa. Nokian ja Kankaanpään oppaat olivat esitemuodossa, ja Sauvon valikko kalenterimuodossa. Tiedon tulee olla selkeästi jäsenneiltyä ja kohdennettua. Valitsin kategorioida harrastusmahdollisuudet, jotta esimerkiksi vanhemman on helppo löytää lapselleen mieleinen harrastus. Suunnitelma kirkastui mielessäni tehdessäni benchmarkingia erilaisista valikoista.

Halusin suunnitella valikosta mahdollisimman selkeän ja helpon. Uudelleenavautuvat valikot ovat mielestäni hyvä ratkaisu, jottei samalla sivulla ole liikaa informaatiota. Uskon, että harrastevalikon helppokäyttöisyys on avain sen suosioon.

Päädyin ikäjaotteluun siksi, että se oli mielestäni toimivin vaihtoehto alkukategorisointiin, valitun ylälajikkeen (liikunta, kulttuuri, nuorisopalvelut, kerhot) jälkeen. Jos olisin laittanut kategoriat lajeittain, olisi esimerkiksi vanhemman jolla on 6- ja 13-vuotiaat lapset, vaikeampi löytää heidän ikäisilleen suunnatut harrastusmahdollisuudet. Vanhempi joutuisi mahdollisesti etsimään monesta eri lajista hänen lapsensa ikäisille suunnattua toimintaa sen sijaan, että hän valitsee lapsensa iän, ja löytää heti sen jälkeen ikäryhmälle olevat lajit.

Kuvio 1. Havainnollistettu kuvio siitä, miten tuleva harrastevalikko käytännössä toimii.

6.2 Suunnitelman toimivuus käyttäjien kannalta

Harrastevalikon ylläpitoon Paimion kaupungin sivistys- ja vapaa-aikalautakunta oli ehdottanut, että seuratoimijat jotka saavat kaupungin tukea, syöttäisivät ja päivittäisivät

itse tietonsa valikkoon. Mielestäni tämä on toimiva idea, kunhan seuratoimijat saadaan jollain tavalla sitoutumaan tietojen päivittämiseen. Toinen vaihtoehto on, että harrastevalikon päivittäminen kuuluisi yhdelle henkilölle, jolle seuratoimijat lähettäisivät päivitettyt tietonsa kyseiselle henkilölle. Nokian kaupunki pyysi ensimmäiseen harrastusoppaaseen tiedot seuroilta, yhdistyksiltä ja järjestöiltä (Nokian kaupunki 2015).

Kun jokin harrastusmahdollisuus sopii moneen ikäkategoriaan, olisi mielestäni järkevää, että se on ilmaistu kaikissa. Tämä saattaa aiheuttaa sen, että tietojen syöttämiseen moneen eri ikäkategoriaan kuluu aikaa. Toisaalta, jos suunniteltaisiin suora pohjarasti ruutuun tekniikalla, eli seuratoimijat rastittaisivat ikäryhmät joissa heillä on tarjota toimintaa, se nopeuttaisi tietojen syöttämistä, elleivät seuratoimijat tee sitä itse. Kun jollain harrastusmahdollisuudella ei ole ikärajausta joka sopisi ikäkategorioidiin, voitaisiin se mainita yläotsikon esimerkiksi liikunta kohdan alla.

Harrastevalikosta pitäisi tulla tietopaketti kaupunkilaisten käyttöön, ja jos tiedot ovat vajavaisia kuten Sauvon kunnan harrastevalikossa, miten kaupunkilaiset löytävät heille suunnatun tiedon? Tai löytävätkö vanhemmat lapsilleen oikean seuran ja harrastuksen, jos heidän tietonsa eivät ole helposti löydettävissä? Tämän vuoksi tietojen päivittäminen on elintärkeää harrastevalikon toimivuuden kannalta.

7 LOPUKSI

Kehittämistehtävän tavoitteena oli kartoittaa jo olemassa olevaa liikuntaharrastustoimintaa Paimiossa ja suunnitella tulevaisuudessa toteutettava harrastevalikko. Lasten ja nuorten liikunnan harrastaminen on tällä hetkellä hyvin ajankohtaista. Varsinkin harrastamisen kustannukset ovat herättäneet keskustelua. Liikunnan harrastaminen ehkäisee lasten ja nuorten syrjäytymistä, kuten haastatteluja tehdessäni sain selville.

Benchmarkingilla saaduista tuloksista käy ilmi, että sähköinen ja mahdollisimman helpokäyttöinen opas on käyttäjäystävällisin. Benchmarking-kohteeni olivat harkitusti valitut, ja sain niistä sellaista tietoa, mitä työni toteuttamiseen kaipasin. Teemahaastattelun tuloksista voi päätellä sen, että lasten ja nuorten liikuntaharrastusten saatavuus on sekä parantunut että huonontunut. Liikuntaharrastuksia on paljon saatavilla, mutta niiden kustannukset ovat samaan aikaan nousussa. Teemahaastattelun pohjalta seuratoimijat olivat sitä mieltä, että Paimioon kaivattaisiin harrastevalikon tyyppistä jäseneltyä opasta kaupunkilaisten käyttöön. Teemahaastatteluja olisi voinut olla enemmän, mutta koen silti saaneeni riittävästi seuratoimijoiden ajatuksia harrastevalikosta.

Mielestäni Paimion kaupungin tulisi nyt järjestää matalan kynnyksen harrastustoimintaa kaiken ikäisille lapsille ja nuorille, esimerkiksi lajikokeilujen muodossa. Uskon, että tällainen kokeilu saisi lapset ja nuoret innostumaan enemmän liikunnan harrastamisesta. Opinnäytetyötä tehdessäni on Paimion kaupungissa jo aloitettu suunnittelemaan yhteistyötä seuratoimijoiden kanssa. Uusimpana yhteistyömuotona toimivat Reenikset – seurojen yhteisharjoitukset. Ideana on se, että seurat pitävät harjoituksia omilla vuoroillaan ja niihin saa kuka tahansa 10–12-vuotias lapsi osallistua, vaikkei olisikaan minkään seuran jäsen. Näin saadaan monipuolisuutta harjoitteluun (Häkkiä 2017.)

Seuraavaksi pitäisi selvittää, millaista harrastustoimintaa lapset ja nuoret eniten kaipaavat. Teemahaastatteluja tehdessäni seuratoimijat olivat kiinnostuneita kaupungin kanssa tehtävästä yhteistyöstä, ehkä tästä voisi muodostaa jonkinlaisen yhteistyömallin Reenikset – yhteisharjoittelujen lisäksi. Lajikokeilujahan voisi toteuttaa esimerkiksi kouluissa.

Valmis tuotokseni on suunniteltu Paimion kaupungille. Suunnitelma harrastevalikosta voidaan tietysti jakaa muihinkin kaupunkeihin, jos se on tilaajan mielestä järkevää. Suunnitelma harrastevalikosta on mielestäni toimiva, vaikken sitä käytännössä pääseekään vielä testaamaan. Opinnäytetyöni tuotos hyödyttää nuorisotyöntekijöitä sekä koulun työntekijöitä muun muassa silloin, kun etsitään esimerkiksi lapselle tai nuorelle uutta harrastusta. Harrastevalikko hyödyttää myös vanhempia, koska heidän on valikosta helppo löytää lapsilleen sopivat harrastukset. Yhteisöpedagogien kannalta opinnäytetyöni on tärkeä siinä mielessä, että lasten ja nuorten liikunnan harrastamisen merkitys hyvinvoinnin kannalta on tärkeää. Tuotokseni on hyvä työkalu lasten ja nuorten parissa työskenteleville.

Tilaajan mielestä opinnäytetyöni aihe on ajankohtainen, tärkeä ja mielenkiintoinen. Lisäksi opinnäytetyö on selkeä, helppolukuinen ja johdonmukainen. Opinnäytetyössä on hyvä aiheen hallinta alusta loppuun asti sekä jäsentely on toimiva ja looginen. Olen osoittanut hyvää aihepiirin hallintaa. Tilaajan mielestä olen käyttänyt opinnäytetyössäni monipuolisesti eri tiedonhankintamenetelmiä. Opinnäytetyöni tuotos hyödyntää niin vanhempia kuin nuorten parissa toimivia työntekijöitä kuin nuoria itseäänkin saamaan helposti tietoa eri harrastusmahdollisuuksista. Tilaajan mukaan toteutin opinnäytetyön itsenäisesti, mutta annetut ohjeet ja lisäykset huomioon ottaen. Pidin tilaajan hyvin ajan tasalla opinnäytetyön etenemisen suhteen. Asettamani tavoitteet on saavutettu hyvin, joskin syvällisempikin pohdinta olisi ollut mahdollinen. Tilaaja jäi ehkä kaipaamaan syvempää kriittisyyttä ja perusteluja opinnäytetyössä.

LÄHTEET

Allianssi ry 2016. Nuorisojärjestöt vaativat: Harrastustakuu käyttöön kunnissa. Viitattu 19.9.2017. <http://www.alli.fi/sitenews/view/-/nid/4945/ngid/29>

Autismi- ja aspergerliitto 2017. Psyykkinen toimintakyky. Viitattu 15.11.2017. https://www.autismiliitto.fi/autismikirjo_ ja_ikaantyminen/olen_ammattilainen/miten_tukea_autismikirjon_henkilön_toimintakykyä/psyykkinen_toimintakyky

Häkkiä, Mikko 2017. Kaupungin ja seuratoimijoiden yhteistyöstä. Email maiija.koski@humak.fi. 14.11.2017.

Itä-Suomen yliopisto 2017. Benchmarking. Viitattu 20.9.2017. <https://www.uef.fi/benchmarking>

Kajaanin ammattikorkeakoulu 2017. Haastattelu. Viitattu 20.9.2017. <https://www.kamk.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Aineiston-keruumenetelmat/Haastattelu>

Kankaanpään kaupunki 2014. Harrastus- ja toimintaopas 2014. Viitattu 19.9.2017. http://www.kankaanpaa.fi/sivistyskeskus//attachments/gallery/Harrasteopas_tammikuu_valmis_1_.pdf

Kannasoja, Sirpa 2013. Nuorten sosiaalinen toimintakyky. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 15.11.2017. https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/42447/978-951-39-5459-8_vaitos23112013.pdf?sequence=1

Kokoomus 2016. Kokoomuslaiset tehneet aloitteen lasten ja nuorten harrastustakuusta jo kymmenissä kunnissa. Viitattu 15.11.2017. <https://www.kokoomus.fi/uutiset/kokoomuslaiset-tehneet-aloitteen-lasten-ja-nuorten-harrastustakuusta-jo-kymmenissa-kunnissa/>

Kuntasanasto 2013. Viitattu 19.9.2017. <https://mot.kielikone.fi/mot/valter/net-mot.exe?Opt=256&ListWord=%40%40valtuustoaloite+WITH+LANG%3Dfi&Search-Word=partie&dic=1&page=re-sults&UI=fi80>

Lastensuojelun keskusliitto 2016. Ehkäisevä työ. Viitattu 19.9.2017. <https://www.lskl.fi/ehkaiseva-tyo/ehkaiseva-tyo/>

Liikuntalaki 10.4.2015/390. Kunnan vastuu. Viitattu 15.11.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/2015/20150390?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Liikuntalaki#L1P5>

Lundbom, Pia 2014. Ehkäisevä työ käsitteenä ja toimintana. Teoksessa Sanna Pylkän & Reijo Viitanen (toim.) Ehkäisevä työ pedagogisesti. Sarja F. Katsauksia ja aineistoja 30, 2014. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Metsävainio, Mari 2013. Sosiaalinen toimintakyky – käsiteanalyttinen tutkimus. Pro gradu –tutkimus. Itä-Suomen yliopisto. Viitattu 15.11.2017. http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20130084/urn_nbn_fi_uef-20130084.pdf

Myllyniemi, Sami & Berg Päivi 2013. Nuoria liikkeellä! Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013. Nuorisotutkimusseura julkaisuja 140.

Nokian kaupunki 2015. Harrastusopas. Viitattu 19.11.2017. <http://www.nokiankaupunki.fi/kuntainfo/ajankohtaista/?x3424741=8480446>

Nokian kaupunki 2016. Harrastusopas 2016. Viitattu 19.9.2017.

http://live.grano.fi/ejulkaisu/Nokian_Kaupunki/Harrastusopas/index.html

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan (3.-4. painos) Helsinki: Sanoma Pro.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017. Jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus mieleiseen harrastukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:19. Viitattu 15.11.2017. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80110/okm19.pdf?sequence=1>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017. Harrastustakuusta totta - Työryhmältä keinot mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle harrastus. Viitattu 15.9.2017. http://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/harrastustakuusta-totta-tyoryhmalta-keinot-mahdollistaa-jokaiselle-lapselle-ja-nuorelle-harrastus

Paimion kaupunki 2017. Nuorisokortti. Viitattu 17.11.2017. <http://www.paimio.fi/palvelut/nuorisopalvelut/nuorisokortti>

Paimion kaupunki 2017. Nuorisopalveluista edellytykset monipuoliselle nuorisotyölle. Viitattu 17.11.2017. <http://www.paimio.fi/palvelut/nuorisopalvelut>

Paimion kaupunki 2017. Tietoa Paimiosta. Viitattu 19.9.2017. http://www.paimio.fi/tietoa_paimiosta/paimio_lukuina

Raunio, Kyösti 2006. Syrjäytyminen. Sosiaalityötä kiinnostavia näkökulmia. Vaajakoski: Gummerus Oy.

Routio, Pentti 2007. Kyselevät tutkimustavat. Teemahaastattelu. Viitattu 20.9.2017. <http://www2.uiah.fi/projekti/metodi/064.htm#teemahaas>

Sauvon kunta 2017. Sauvo harrastaa. Viitattu 19.9.2017. <http://www.sauvoharrastaa.fi/>

Taskinen, Sirpa 2001. Mitä tarkoitetaan lasten ja nuorten syrjäytymisellä? Teoksessa Sirpa Taskinen (toim.) "Huono ennuste" – Mitä on lasten ja nuorten syrjäytyminen?

Turun kaupunki 2016. Mihitietoa. Viitattu 17.11.2017. <http://mihi.fi/mika-on-mihi/>

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Helsinki: Stakesin monistamo.

Terveystieteiden tutkimuskeskus 2015. Toimintakyvyn ulottuvuudet. Viitattu 10.9.2017. <https://www.thl.fi/fi/web/toimintakyky/mita-toimintakyky-on/toimintakyvyn-ulottuvuudesta>

UKK-instituutti 2014. Lasten ja nuorten liikunta edistää terveyttä. Viitattu 15.11.2017. http://www.ukkinstituutti.fi/tietoa_terveysliikunnasta/liikunnan_vaikutukset/ikakaudet/liikunta_vaikuttaa_lasten_ja_nuorten_kehitykseen

LIITTEET

Liite 1. Kokoomuksen valtuustoaloite.

Kaupunginhallitus § 271 19.10.2016

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta § 58 29.11.2016

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta § 14 28.02.2017

Valtuustoaloite: Paimioon harrastustakuu - jokaiselle lapselle vähintään yksi harrastus

135/00/02/00/2016

KHALL § 271 KVALT 6.10.2016 § 46

Kokoomuksen valtuustoryhmä jätti 6.10.2016 otsikkoasiaa koskevan valtuustoaloitteen, joka kuuluu seuraavasti:

"Harrastustakuun tavoitteena on tarjota jokaiselle lapselle ja nuorelle vähintään yksi harrastus. Lasten ja nuorten harrastaminen parantaa oppimista, kehittää sosiaalisia taitoja sekä tuo mielekästä tekemistä vapaa-aikaan. Jokaisella lapsella on oikeus harrastukseen.

Tuoreimman nuorisobarometrin mukaan 35 prosenttia nuorista (alle 29-vuotiaat) on jättänyt harrastuksen aloittamatta rahanpuutteen vuoksi. Nuorista enää hieman reilu puolet kokee kiinnittyvänsä suomalaiseen yhteiskuntaan, kun vielä 2012 luku oli 76 prosenttia. Harrastustoiminta on ennaltaehkäisevää työtä, jolla tuetaan nuorten kasvua ja itsenäistymistä. Harrastustoiminta luo myös yhteenkuuluvuutta.

Harrastuksen aloittamisen suurin yksittäinen este on harrastusten kustannukset.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on selvittänyt harrastamisen hintaan vaikuttavia tekijöitä erityisesti liikuntaharrastusten näkökulmasta. Selvityksessä nostettiin esille muun muassa lajiliittojen yhteiset lisenssijärjestelmät sekä matalan kynnyksen harrastustoimin-

nan tarjoaminen. Lisäksi selvityksessä esitettiin kuntatason toimenpiteeksi liikunta- paikkojen maksutonta tai nimellisiin korvauksiin pohjautuvaa käyttöä erityisesti lasten ja nuorten harrastamisen tukemiseksi.

Harrastustoiminnan aloittamisessa on tärkeää, että kunta tarjoaa matalan kynnyksen harrastustoimintaa. Eri toimijoiden välisellä yhteistyöllä tuetaan lasten ja nuorten monipuolista harrastamista.

Aloite: Edellä olevan perusteena Kokoomuksen valtuustoryhmä esittää, että Paimiossa kootaan harrastusvalikko ja kartoitetaan kansalaistoiminnan, urheilun, kulttuurin, vapaan sivistystyön ja omaehtoisen toiminnan mahdollisuudet, tilat, tarjoajat, tapahtumat ja tuet. Lisäksi edellytetään, että Paimio käynnistää selvityksen siitä, miten jokaiselle lapselle ja nuorelle taattaisiin mahdollisuus vähintään yhteen harrastukseen."

Kaupunginjohtajan ehdotus: Kaupunginhallitus lähettää aloitteen sivistys- ja vapaa- aikalautakunnan valmisteltavaksi.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

Täytäntöönpano: siv. & vapaa-aikalk

SIVVAPLK § 58 Valtuustoaloite sisältää varsin kattavat selvitykset, joiden käsittely nykyisillä henkilöstöresursseilla vie aikaa ja selvityksen toteuttaminen edellyttänee taloudellisia resursseja.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt vuosille 2014-2017 "Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman". Suunnitelmaa on päivitettävä valtuustokausittain, seuraava vuosille 2018-2021. Valtuustoaloitteen sisältöä voidaan käsitellä suunnitelman yhteydessä ja välttää päällekkäistä työtä. Suunnitelman teosta vastaa kaupunginhallituksen perustama "Paikallisten viranomaisten monialainen ohjaus- ja yhteistyöverkosto", johon valitaan uudet jäsenet seuraavalla valtuustokaudella.

Kirjastonjohtajan ehdotus:

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta käsittelee valtuustoaloitetta Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman yhteydessä. Lautakunta katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Puheenjohtajan muutettu ehdotus: Lautakunta palauttaa aloitteen uuteen valmisteluun.

Päätös: Puheenjohtajan muutettu ehdotus hyväksyttiin päätökseksi asiassa.

SIVVAPLK § 14

Tiivistelmä: Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta antaa kaupunginhallitukselle vastauksen liittyen valtuustoaloitteeseen, joka koskee harrastustakuuta Paimioon.

Esittely: Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta piti 24.1.2017 lautakunnan yhteisen ilta-koulun asian valmistelusta. Valmistelija / Lisätietoja antaa: Kirjastonjohtaja Arja Pesonen, puh. 02 474 5321

Päätösehdotus: Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta toteaa kaupunginhallitukselle valtuustoaloitteen johdosta seuraavaa:

Paimion kaupungissa on runsaasti erilaisia lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia sekä kaupungin järjestämänä että eri yhdistysten toimintana. Kaupunki tukee yhdistysten toimintaa sekä lasten ja nuorten harrastamista jo nyt eri tavoin. Keskeisenä tiedotuskanavana toimivat kaupungin internetsivut.

Kaupungin tarjoamat harrastusmahdollisuudet

Kaikilla Paimiossa peruskoulua käyvillä lapsilla on mahdollisuus osallistua kouluissa tarjottavaan maksuttomaan kerhotoimintaan. Tällä hetkellä Paimion kouluissa on tarjolla esimerkiksi erilaisia liikunta-, bändi- ja kuorokerhoja, ilmaisutaidon kerhoja, askartelukerhoja, lautapelikerho, kansainvälisyyskerho sekä turvakaverikerho.

Liikunta- ja nuorisopalveluilla on myös monipuolista toimintaa eri-ikäisille lapsille ja nuorille. Kouluilla järjestetään liikuntapalveluiden omia liikuntakerhoja. Lisäksi koulu-

tetaan lukiolaisia vetämään vertaisliikuttajatoimintaa alakouluilla. Nuorisotalotoimintaa järjestetään kolmena iltana viikossa 13-17-vuotiaille. Lisäksi järjestetään yhtenä päivänä viikossa 3-6-luokkalaisten ip-nuokkari. NuortenTuvalla 16-29-vuotiaille työtömille nuorille tarjotaan liikuntaa kerran viikossa ja kutsunnoissa oleville on myös oma maksuton Intti Action -liikuntaryhmänsä. Lisäksi liikunta- ja nuorisopalvelut järjestävät erilaisia leirejä ja retkiä, jotka ovat maksullisia, mutta kuitenkin edullisia.

Liikunta- ja nuorisopalvelut tekevät myös tiivistä yhteistyötä Turun seudun muiden kuntien kanssa. Tästä esimerkkinä on Mihi.fi, joka tarjoaa 13-18-vuotiaille nuorille matalan kynnyksen maksuttomia liikuntavuoroja ja -tunteja useassa eri liikuntalajissa 11 eri kunnassa, myös Paimiossa. Seutukunnallisella nuorisokortilla 9-18-vuotiaat nuoret pääsevät Paimiossa maksutta uimaan ja kuntosalille Uimahalli Solinassa tiettyinä aikoina. Lisäksi 18-29-vuotiaille sosiaalista vahvistamista tarvitseville nuorille on CultureMove-kortilla mahdollisuus joko yhteen maksuttomaan Paimion opiston kurssiin vuodessa tai Uimahalli Solinan ja kuntosalin rajattomaan käyttöön.

Paimion opisto järjestää edullisesti erilaisia kursseja lapsille ja nuorille. Tällä hetkellä tarjotaan esimerkiksi akrobatiakurssia, lasten tanssikursseja, kuva- ja kädentaitojen koulua ja englannin kielen kerhoa. Lisäksi Paimion opisto sekä Paimion opiston musiikkiopisto järjestävät musiikinopetusta eri-ikäisille oppijoille aina musiikkileikkikoulusta yksilölliseen soiton- ja laulunopetukseen.

Paimion kaupunginkirjasto palvelee lapsia ja nuoria tarjoamalla tiloja oleskeluun, tietokoneita lasten ja nuorten käyttöön, lautapelejä pelattavaksi sekä monipuolista aineistoa kotiin lainattavaksi, muun muassa liikuntavälineitä yhteistyössä liikuntapalveluiden kanssa.

Lisäksi kirjastopalvelut, kulttuuripalvelut, Paimion opisto sekä nuoriso- ja liikuntapalvelut järjestävät aika ajoin lapsille ja nuorille suunnattuja tapahtumia joko itsenäisesti tai yhteistyössä toistensa tai kolmannen sektorin kanssa. Osallistuminen tapahtumiin on usein ilmaista. Sopivia hankerahoituksia matalan kynnyksen harrastustoiminnan järjestämiseen haetaan mahdollisuuksien mukaan.

Tilat ja tapahtumat

Kaupungin internetsivuilta on löydettävissä tietoa kaupungin ylläpitämistä liikuntapaikoista ja -tiloista, lapsille ja nuorille tarkoitetuista tiloista sekä esitys- ja näyttelytiloista. Käyttäjät voivat varata erilaisia tiloja ja resursseja kaupungin oman varausjärjestelmän kautta. Tällä hetkellä useimpien tilojen käyttö on paimiolaisille nuoriso- ja liikuntayhdistyksille maksutonta. Kaupunki ylläpitää sivuillaan tapahtumakalenteria, joka on maksuton foorumi myös yhdistysten ja ryhmien tapahtumille. Yhdistykset ja ryhmät voivat tilata kaupungilta omat tunnukset tapahtumatietojen syöttämiseen.

Kaupungin tuet harrastustoimintaan

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta tukee sen talousarvioon kohdennetuista varoista vuosittain Paimiossa järjestettävää nuoriso-, kulttuuri- ja liikuntatoimintaa myöntämällä toiminta-, kohde- ja koulutustukea. Lisäksi Paimion opiston musiikkiopiston opilaiden on mahdollista hakea sosiaalisin perustein myönnettäviä vapaaoppilaspaikkoja tai alennuksia lukukausimaksuun lukuvuodeksi kerrallaan.

Viime vuonna perustetun Paimion kaupunginvaltuuston 100-vuotisjuhlarahaston varoja käytetään vähävaraisten lasten harrastamisen mahdollistamiseen. Lisäksi Paimion sosiaalipalveluiden mukaan lasten harrastusmaksuihin on mahdollista saada harkinnanvaraista täydentävää toimeentulotukea, mikäli perhe on oikeutettu perustoimeentulotukeen.

Muut harrastusmahdollisuuksien tarjoajat

Kaupunki ei vastaa eri yhdistysten järjestämästä toiminnasta ja tietoa siitä on joskus vaikea saada. Tällä hetkellä kaupungin internetsivuilla hyödynnetään Yhdistystieto.fi -palvelua kokoamaan paimiolaisten yhdistysten yhteystietoja.

Harrastusvalikko

Valtuustoaloitteessa esitetty harrastusvalikko olisi mahdollista toteuttaa kaupungin internetsivuille samaan tapaan kuin Sauvon kunnassa on tehty. Valikon kokoaminen vaatisi paitsi viranhaltijatyötä, niin myös aktiivisuutta harrastusmahdollisuuksia tarjoavilta seuroilta ja yhdistyksiltä omien tietojen ilmoittamiseen ja ylläpitoon. Ylläpidon takaamiseksi Paimion kaupungin yhdistyksille myöntämien tukien saamisen ehtona voisi olla, että tuen saajataho syöttää ja päivittää omat tietonsa harrastusvalikkoon.

Jos harrastusvalikko päätetään toteuttaa, tulee kaupunginhallituksen osoittaa toteutukseen riittävät varat ja henkilöstöresurssit.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin sillä korjauksella että Mihi.fi ikärajat ovat 13-19 vuotta. Tämä asian osalta pöytäkirja tarkastettiin kokouksen jälkeen ja se todettiin tehdyn päätöksen mukaiseksi.

Täytäntöönpano: Kaupunginhallitus

Liite 2. Valtuuston 100-vuotisjuhlarahaston perustaminen.

Paimion kaupunginvaltuusto on vuonna 2016 perustanut Paimion valtuuston 100-vuotisjuhlarahaston, jonka varoja käytetään vähävaraisten lasten harrastamisen mahdollistamiseen.

Rahaston säännöt

- Tuki suunnataan alle 18-vuotiaille lapsille, joiden harrastustoiminta on uhattuna perheen taloudellisen tilanteen vuoksi.
- Tuki myönnetään säännöllisen harrastustoiminnan tukemiseksi harrastusmenoihin, joihin ei ole mahdollista saada tukea lakisääteisen palvelujärjestelmän kautta. Tukea ei myönnetä, jos on muualta saanut harkinnanvaraista tukea.
- Tukeen on jatkuva haku, vapaamuotoisilla kirjallisilla hakemuksilla. Hakemuksessa tulee ilmetä: yhteystiedot (mukaan lukien henkilötunnus), haettu avustusmäärä ja perustelut sekä tilinumero. Allekirjoitetut hakemukset toimitetaan: mia.lemberg@paimio.fi tai postilla Paimion kaupunki, vapaa-aikapalvelut, Lemberg, PL 50, 21531 Paimio. Alle 18-vuotiaan nuoren kohdalla hakemuksen allekirjoittaa nuoren huoltaja.

Avustukset myöntää erityisnuorisotyöntekijä.

- Avustus on enintään 200 euroa/lapsi vuodessa. Rahastosta jaetaan avustuksia enintään 1 200 euroa vuodessa.
- Hakemuksen voi perheen lisäksi tehdä myös yhdistykset, varhaiskasvatus, nuorisotoimi, koulu-, sosiaali- tai terveyspalvelut.

Rahasto vastaanottaa myös lahjoituksia. Rahaston tilinumerot ovat

L-S OP FI64 5319 0410 0596 74

Liedon Sp FI83 4309 2320 0034 17

viestitieto: 100v juhlarahasto

Liite 3. Teemahaastattelun kysymyspohja.

HAASTATTELULUPA Opinnäytetyö: Liikuntaharrastukset järjestykseen! – Alle 29-vuotiaiden lasten ja nuorten liikuntaharrastustoiminnan kartoittaminen Paimiossa. Opinnäytetyössä kartoitetaan liikuntaharrastustoimintaa Harrastevalikkoa varten, joka on seurausta Kokoomuksen valtuustoaloitteelle: Harrastustakuu – jokaiselle lapselle vähintään yksi harrastus. Haastattelut nauhoitetaan ja litteroidaan, opinnäytetyön hyväksymisen jälkeen tiedot tuhoetaan.

1. Millaista harrastustoimintaa seurallanne on?
2. Mitä mieltä olette harrastamisen kustannuksista?
3. Mistä saatte harrastajia?

Liite 4. Teemahaastatteluun osallistuneet seuratoimijat.

HAASTATTELUT

Kaikki haastattelut on tehnyt Maija Koski

Dahl, Olli 2017. Peimari United ry:n hallituksen puheenjohtaja 31.8.2017. Sauvo.

Kuosmanen, Tiina 2017. Paimion Yritys ry:n seuran rahastonhoitaja sekä valmentaja 24.9.2017. Paimio.

Tiittanen, Petri 2017. Paimion Pesis ry:n sihteeri sekä valmentaja 6.9.2017. Paimio.